

Reet Varik | Kaja Männi

EESTI KEELE TÖÖRAAMAT

5. KLASSILE

II OSA

maurus
ÕPPEMATERJALIDE KIRJASTUS

Väljaandja kinnitab tööraamatu vastavust kehtivale põhikooli riiklikule õppekavale ning haridus- ja teadusministri õppekirjandusele kehtestatud nõuetele.

Eesti keele tööraamat 5. klassile. II osa

Reet Varik, Kaja Männi

Õppematerjalis on teooria ja harjutused ühtede kaante vahel.

Retsenseerinud Aile Laats, Merike Vardja

Toimetanud Maarja Valk, Esta Hainsalu

Keeleliselt toimetanud Piret Pöldver, Karet Eesmäe

Kujundanud ja küljendanud Heisi Väljak

Kaane kujundus: Einike Soosaar

Kirjastus on püüdnud ühendust saada kõigi tekstide ja illustratsioonide autorite või nende volitatud esindajatega. Palume neil, kellega me pole ühendust saanud, pöörduda kirjastuse Maurus poole.

ISBN 978-9908-60-033-8

Trükk: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ

Autoriõigus: © OÜ Maurus Kirjastus, 2026

Esmatrükk 2019. Kordustrükk 2026

Tartu mnt 74, 10144 Tallinn

www.kirjastusmaurus.ee

tellimine@kirjastusmaurus.ee, telefon 5916 6117

Mauruse digiõppevara leiad TaskuTargast.

taskutark.ee/opi

Kõik õigused on kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku kirjaliku loata pole lubatud ühtki selle väljaande osa paljundada ei mehaaniliselt ega muul viisil.

Sisukord

1. ALGUSTÄHE ÕIGEKIRI	6
1.1. Nimi	9
1.2. Nimetus	20
1.3. Pealkiri	26
TEKSTIÕPETUS	30
Juhend	32
Kirja kirjutamine	44
2. VORMIÕPETUS	48
2.1. Sõnaliigid	50
2.2. Omadussõna võrdlusastmed	54
2.3. Arvsõnad	58
2.4. Asesõnad	62
2.5. Tegusõnad. Tegusõna kategooriad	63
2.6. Pööre	63
2.7. Aeg	65
2.8. Käänamine. Käänded	69
2.9. Kohakäänded	71
2.10. Saav ehk nn elukutsekääne	74
2.11. Rajav, olev, ilmaütlev, kaasaütlev: nn <i>ni-na-ta-ga</i> -käänded	75
TEKSTIÕPETUS	82
Kirjeldav ja jutustav tekst	84
Kirjeldav tekst	84
Jutustav kirjand	95

3. SÕNAVARAÕPETUS	102
3.1. Sõnasaamisviisid	104
Olemasolevatele sõnadele uus tähendus	106
Laenamine	107
Tehislik loomine	108
Lühendamine	112
Sõnavõistlused	114
Isikupärane kõnepruuk	116
3.2. Sünonüümid, antonüümid ja homonüümid	118
3.3. Võõrsõnad	132
 TEKSTIÕPETUS	 134
Arutlev tekst	136
Fakt ja arvamus	140
Kirjandi stiil	140
Keelehuumor	145
 4. LAUSEÕPETUS	 146
4.1. Lause. Alus ja öeldis	148
4.2. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid	156
4.3. Liitlause. Otsekõne, üte	162
4.4. Otsekõne kirjavahemärgid	170
 TEKSTIÕPETUS	 178
Netisuhtlus. Suuline esinemine	180
Netikeele jooned	182
Küberkiusamine	186
Suuline ettekanne. Avalik esinemine	190
Esinemisärevus	191
Analüüsin oma teadmisi	194
 Sõnastik	 200
Pildiülesannete vastused	206
Kasutatud allikad	208

TÖÖRAAMATU IKOONIDE SELGITUSED

uuri järele ja vasta kirjalikult

vasta suuliselt

pane tähele

uuri internetist

kirjuta vihikusse

rühmatöö

paaristöö

1

ALGUSTÄHE ÕIGEKIRI

Selles peatükis õpime:

- kuidas eristada nime ja liiginime ning millal kasutada suurt ja millal väikest algustähte;
- kuidas vormistada pealkirja;
- millised on kirja koostamise ja vormistamise põhitõed.

Keda või mida on piltidel kujutatud?

Missugune koht/maakond Eestimaal ühendab kõiki fotosid?

1.

2.

3.

3.

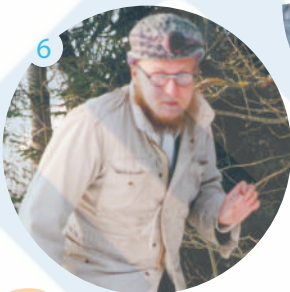

4.

4.

5.

6.

6.

Milline vaatamisväärsus ja/või tuntud inimene sellest maakonnast veel meelde tuleb?

HARJUTUS 1

Loe lausepaare ja selgita suuliselt, mis vahe on tumedalt trükitud sõnadel. Millal on vaja lause sees kasutada suurt algustähte? Selgita, kuidas muutub iga lause mõte, kui asendad suure algustähe väikesega ja väikese algustähe suurega?

Merepõhjast leitud **aare** sisaldas vanu hõbemünte.
Merepõhjas märkas **Aare** äkki haid.

Eile viibisid lapsed ja **Arved Mati** juures.
Eile pandi **arved mati** alla.

Sünnipäeval mängis **pille Marju**.
Sünnipäeval sõi **Pille marju**.

Malle armastab kodumaa **pilvi** ja **tuuli**.
Plastikust **malle** ei salli **Pilvi** ega **Tuuli**.

Mõttele eelmiste lausepaaride eeskujul ise välja kaks lausepaari ja pane need kirja. Kasutada võid nt sõnapaare *aita – Aita, heli – Heli, laine – Laine, taimi – Taimi, leida – Leida, mark – Mark, kallas – Kallas, ilves – Ilves, ratas – Ratas* vmt.

1.1.

NIMI

Harilikult kirjutame lause sees sõnu väikeste tähtedega. Suurt algustähte kasutame uue lause alguse märkimiseks, aga ka nimede kirjutamiseks. Näiteks loomaliigi *kass* kirjutame väikese tähega, aga kui kassil on nimi, näiteks *Tuudur*, tuleb see kirjutada suure algustähega.

PANE TÄHELE!

Riigi nimes sisalduva liiginime võime kirjutada nii suure kui ka väikese tähega (nt *Eesti Vabariik* – *Eesti vabariik*). Suurtähte kasutame nime ametlikkuse rõhutamiseks.

Nimi on

- **inimestel** (*Kaspar, Kõu, Kata*);
- **riikidel** (*Rootsi, Läti*);
- **linnadel, alevitel, küladel** (*Abja-Paluoja, Sillamäe, Pariis, Kalana*);
- **loodusobjektidel** (*Suur Munamägi, Karujärv, Valgejõgi*);
- **loomadel** (*Sulli, Kirjak, Miira*);
- **ansamblitel** (*Naised Köögis, Smilers, Trad.Attack!*);
- **firmadel** (*Mercedes-Benz, Elron, Eesti Vesi*);
- **asutustel** (*teater Ugala, kino Artis, restoran Kniks ja Kraaps, Hingepesa pood*);
- **ehitistel** (*Pika Hermannini torn, hooneterühm Kolm Õde, Ingli sild*);
- **ajalehtedel ja ajakirjadel** (*Eesti Ekspress, Põhjarannik, Hea Laps, Imeline Teadus*);
- **taevakehadel ja tähtkujudel** (*Veevalaja, Suur Vanker, Väike Lõvi*);
- **toodetel** (*Draakoni marmelaadikommid, Hiirte juust, Pihlaka tort*. NB! Võrdle tähenduserinevust, kui kirjutaksid toodete nimed väikese algustähega!).

JÄTA MEELDE!

Liigisõna (nt *koer, jõgi, ajakiri*) kirjutame väikese algustähega, nime (nt *Muri, Võhandu, Pere ja Kodu*) suurega.

LIIGISÕNA

koer
jõgi
ajakiri
tähtkuju

NIMI

Muri
Võhandu
Pere ja Kodu
Väike Vanker

HARJUTUS 2

Täida nimemandala oma pereliikmete kohta. Iga kriipsu juurde kirjuta üks nimi. Vajaduse korral tõmba kriipse juurde. Ära unusta nimetada ka lemmikloomi!

